

Ruimte voor de toekomst

Beleidsvisie 2025-2030

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Inleiding.....	4
2. De wereld om ons heen.....	5
3. Betekenis voor ons werk.....	8
4. Ons paspoort	10
5. Rol en werkwijze	11
6. Onze toekomstagenda	14
De Drentse duurzaamheidsbeweging.....	15
De klimaatneutrale en circulaire samenleving.....	18
Klimaat en energie	18
Circulaire samenleving	21
De groene en gezonde leefomgeving	24
Groen en soortenrijk	24
Landbouw en Voedsel.....	28
8. Organisatie.....	31

Voorwoord

Ruimte voor de toekomst

Met een frisse blik vooruitkijken en nieuwe plannen maken. Durven dromen over je toekomst, het liefst met je ogen dicht. Niet iedere dag maar wel met regelmaat. Dat is voor ieder mens en elke organisatie gezond en eigenlijk ook het mooiste om te doen. Tegelijk blijft het, zeker in deze roerige tijden, een flink uitdagende opgave.

De tijd is krap en de opgaven zijn groot. Complexe vraagstukken zoals klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en maatschappelijke onzekerheid stapelen zich op. Wie de ogen daarvoor opent, maakt zich terecht grote zorgen.

Juist daarom is het belangrijk om mensen in deze tijd perspectief te bieden. Daarmee geven we richting en zetten we zorgen om in verlangen en positieve actie. Dat raakt ook de kern van de visie en drijfveren van onze organisatie.

In deze beleidsvisie schetsen we onze koers voor de komende jaren, met een positief toekomstperspectief als basis. Verandering vraagt om betrokkenheid en samenwerking. Die kracht vinden wij dicht bij huis. Drenthe bruist van positieve energie: tal van mensen zetten zich dagelijks in voor natuurherstel, duurzame energie, natuurvriendelijke landbouw en een gezonde leefomgeving.

Het versterken en verbinden van deze beweging van onderop vormt de rode draad van onze inzet de komende jaren. Samen met inwoners, beleidsmakers, ondernemers en vele anderen werken we aan een groen, gezond en toekomstbestendig Drenthe.

De handen uit de mouwen voor een betere, schonere wereld. Te beginnen in Drenthe. Voor onszelf én voor de generaties na ons.

Reinder Hoekstra

Directeur bestuurder Natuur en Milieufederatie Drenthe

1. Inleiding

Gedreven door een gedeelde bezorgdheid en toekomstdroom zet de Natuur en Milieufederatie Drenthe (NMF Drenthe) zich al meer dan vijftig jaar in voor het behoud en herstel van natuur en landschap en een duurzame en gezonde leefomgeving in Drenthe. Wij werken samen op basis van een lonkend perspectief en concrete acties en brengen zo een mooie en duurzame toekomst voor iedere inwoner van Drenthe een stap dichterbij. Door als verbinder op te treden tussen inwoners, overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties en de stem van natuur, landschap en milieu in te brengen in processen en plannen, maken we van duurzaamheid niet alleen een ambitie, maar een dagelijkse realiteit.

We hebben in afgelopen jaren veel zaken in gang gezet en ook veel bereikt. Daarvoor hebben we ook de steun van veel partijen ervaren en brede erkenning gekregen. Ondertussen moet er nog veel gebeuren om binnen de planetaire grenzen te blijven en een gezonde leefomgeving te creëren. Er zijn fundamentele veranderingen nodig om grote transities naar een duurzame samenleving in gang te zetten. Het werk is dus nog lang niet af en de wereld is ook volop in beweging.

In deze beleidsvisie beschrijven wij de koers die wij de komende periode inzetten. Een evaluatie van onze inzet over de afgelopen periode, een omgevingsanalyse, gesprekken met onze achterban en diverse partners en de resultaten van een stakeholder enquête¹ hebben we uitgewerkt in een visie op onze rol en positie en onze strategie en werkwijze. Deze zijn vervolgens vertaald naar hoofthema's met onze inzet en doelen en onze visie op de organisatie. Dit vormt ons kompas op basis waarvan we ons mooie werk met volle energie zullen voortzetten.

De afgelopen jaren zagen we hoe snel en ingrijpend de wereld om ons heen kan veranderen. De coronacrisis, oorlog op het Europese continent en de toename van klimaatextremen – zoals overstromingen, langdurige droogte en hittegolven – maken duidelijk dat veerkracht en aanpassingsvermogen van essentieel belang zijn. Voor ons betekent dit meer dan ooit dat we ons flexibel moeten opstellen, zonder onze doelstellingen uit het oog te verliezen. Deze strategische meerjarenvisie is een inspirerend en richtinggevend document, maar ook een levend document dat we jaarlijks zullen herijken en vertalen naar een concreet jaarplan.

¹ Citaten uit de enquête zijn ter illustratie opgenomen in aparte kaders in de tekst

2. De wereld om ons heen

Ja, we hebben met elkaar al heel veel bereikt. De milieuvervuiling is op veel fronten sterk teruggedrongen, het aandeel hernieuwbare energie groeit als kool en op sommige plekken vertalen de inspanningen voor natuurherstel zich ook in de terugkeer van bedreigde soorten. Een grote meerderheid (ruim driekwart) van de Nederlanders maakt zich zorgen over klimaatverandering² en de achteruitgang van de natuur³. De bewustwording dat er problemen zijn waar we met elkaar de schouders onder moeten zetten is enorm toegenomen. Net als het aantal voorbeelden en successen die laten zien dat dat – met de juiste aanpak – ook kan.

Tegelijk wordt ook steeds duidelijker dat er geen tijd meer te verliezen is om verdergaande stappen te zetten. IJskappen en gletsjers smelten, de zeespiegel en de temperatuur stijgen en overal ter wereld is droogte een groot probleem. Ook het wereldwijze verlies aan biodiversiteit zet zich onveranderd door en met onze productiewijzen en toenemende consumptiedriften plegen we steeds meer rooibouw op onze aarde. De druk op en beperktere beschikbaarheid van energie en grondstoffen leiden in toenemende mate tot onrust en conflicten. Deze processen gaan bovendien nog sneller dan gedacht. Er is genoeg gaande voor een stevige en langdurige maatschappelijke ontwrichting.

Gelukkig horen we steeds vaker de vraag waar de grenzen liggen van onze economische groei. In de afgelopen 50 jaar, na het verschijnen van het rapport van de Club van Rome met dezelfde titel, is hier vaak over gesproken, maar beperkt naar gehandeld. Toch is er een maatschappelijke kentering waarneembaar die het begrip welvaart anders – breder – wil definiëren. We willen niet alleen dat het ons hier en nu goed gaat, maar ook met de mensen elders op de wereld en de generaties na ons. Het gaat niet alleen om CO₂, stikstof en gezondheid, maar ook om toekomstperspectief, bestaanszekerheid, samenwerking en invloed op de eigen leefomgeving.

“Maak de waarde van gezonde bodems, biodiversiteit, schoon grond- en oppervlaktewater, gezond voedsel financieel inzichtelijk als antwoord op het economisch gewin waarmee we onze leefomgeving aantasten.”

Stakeholder enquête

De oplossingen voor de bovengenoemde opgaven zijn complex en gaan gepaard met fundamentele veranderingen van de manier waarop we onze samenleving hebben ingericht. En ze vragen naast systeemverandering ook om gedragsverandering van ons allen.

We zien in deze transitieprocessen een belangrijke rol voor koplopers, mensen die het initiatief nemen, hun nek uitsteken. Het is belangrijk dat we die groep steunen en met deze mensen en organisaties de weg banen. Maar echt fundamentele veranderingen zullen ook op weerstand stuiten. Het tast bestaande belangen aan en als we de verandering niet goed aanpakken

² Sociaal Cultureel Planbureau: [Bereidheid Nederlanders tot duurzaam gedrag vooral financieel gedreven](#)

³ Binnenlands bestuur: [Natuurbeeld Nederlanders](#)

lopen we het risico dat bepaalde groepen in de weerstand schieten, niet mee kunnen komen of buiten de boot vallen. We zien ook dat de stapeling van opgaven kan leiden tot doemdenken en passiviteit. Met het risico dat mensen afhaken.

Maar pessimisme kunnen we ons niet veroorloven, we moeten nu aan de slag. De transitie vraagt een langdurige inzet op verschillende niveaus en vooral energie, gezamenlijke daadkracht en positiviteit. Er is meer dan ooit behoefte aan een lange termijn perspectief en samenhangende aanpakken.

In dit geheel spelen politiek en overheden een belangrijke rol: hier krijgen publieke en maatschappelijke belangen een plek en vindt de besluitvorming plaats over wetten, regels en randvoorwaarden op basis van dialoog en publiek debat. Ons land kent hierin een rijke traditie maar momenteel voeren de korte termijn-, eigen- en/of deelbelangen steeds meer de boventoon. Mensen voelen steeds meer onzekerheid, mede als gevolg van verschuiving in de samenleving waarin de mix van individualisme en sociale media de sfeer lijken te bepalen.

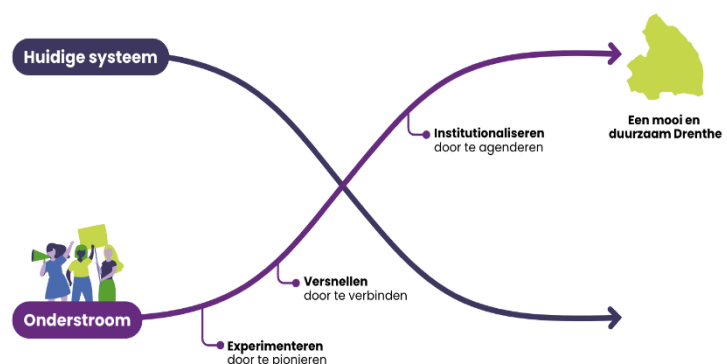
Mede daardoor wordt het steeds lastiger om tot krachtige

samenwerkingsverbanden of allianties te komen waarbij verschillende partijen samen werken aan een gedeelde toekomstagenda. De overheid lijkt steeds minder in staat met gedragen oplossingen te komen. Het vertrouwen in de overheid en instituties staat daardoor onder grote druk. Dat leidt tot een vreemde paradox; terwijl iedereen hecht aan zijn individuele vrijheid, neemt het verlangen naar leiding en verbinding toe.

Als reactie ontstaat er een onderstroom van lokale initiatieven van mensen die zelf samen het heft in handen nemen op basis van gemeenschapszin, naberschap en verbinding met de eigen leefomgeving. Ook binnen het bedrijfsleven zien we meer aandacht voor modellen waarin de focus niet eenzijdig op winstmaximalisatie ligt, maar waar steeds meer plek is voor maatschappelijke doelen en zingeving. Deze beweging is nog niet 'mainstream' maar wel sterk groeiende. Het biedt ook de ingangen en aanknopingspunten voor creatieve en tegendraadse oplossingen.

“Veel mensen hunkeren naar een positieve boodschap, te midden van grote veranderingen. De positieve boodschap vanuit de NMF Drenthe kan zijn: kom zelf in beweging, doe wat je kunt.”

Stakeholder enquête

Figuur 1 De transitiecurve, naar Loorbach et al (2017)

Evaluatie beleidsperiode 2020–2025

Deze nieuwe beleidsvisie bouwt deels voort op het werk van de afgelopen vijf jaar. In de afgelopen beleidsperiode, die liep van 2020 tot 2025, heeft de NMF Drenthe zich met hart en ziel ingezet voor een mooi en duurzaam Drenthe. Er is die periode veel werk verzet. Onze jaarverslagen geven een overzicht van de uitgevoerde activiteiten. Ook maakten we jaarlijks onze impact inzichtelijk via de Impactmeting. In 2023 en 2025 hebben we de balans opgemaakt. Hieronder volgt een korte samenvatting met de belangrijkste lessen voor de nieuwe beleidsvisie. We hebben goede voortgang geboekt op onze beleidsdoelen. Ook de integrale aanpak komt steeds beter uit de verf.

We hebben grote stappen gezet met betrekking tot onze doelen in de energietransitie; vooral in onze rol als aanjager van energiebesparing dicht bij huis als ondersteuner van lokale initiatieven. Er is mede door onze inzet ook grote voortgang geboekt bij de realisatie van de duurzame energieopwek in Drenthe. Met de energietuin Assen Zuid hebben we samen met onze partners bovendien een prachtig voorbeeld gerealiseerd van een zonnepark met meerwaarde voor landschap en natuur én op basis van lokaal eigendom. Samen met ons landelijke netwerk hebben we de natuurinclusieve energietransitie hoog op de agenda gekregen en in de praktijk gebracht.

Op het thema Circulair Drenthe bleek het lastiger om resultaten te boeken. Hoewel we het thema hoog op de beleidsagenda hebben gekregen blijkt de praktijk weerbarstig. Onze ervaringen sluiten aan bij de landelijke evaluaties en ervaringen van partners en collega-organisaties. De meeste energie zien we bij maatschappelijke initiatieven rond Delen en Repareren. Hier bouwen we op voort. Ook hebben we het toekomstig circulair bouwen op de provinciale agenda gezet. Onze samenwerking met het bedrijfsleven is minder uit de verf gekomen. Aansluiting bij de Vereniging Circulair Drenthe biedt wellicht nieuwe kansen.

Op de thema's soortenrijk en duurzame landbouw zien we een wisselend beeld. Met de terreinbeherende organisaties hebben we bijgedragen aan een continue en voortgezette realisering van het Drentse natuurnetwerk. Daaraan is ook de afgelopen jaren hard gewerkt en er is voortgang geboekt. Er is in Drenthe mede door onze inzet substantieel geld beschikbaar voor de extra opgaven voor natuurherstel. Ook hebben we natuurinclusief Drenthe goed op de agenda gekregen. Er is nu meer inzet en enthousiasme voor meer natuur in het buitengebied (bomen, bermen, sloten). Voor de natuurinclusieve landbouw zijn diverse voorbeeldprojecten in gang gezet. Onze parel is dat we er samen met de landbouworganisaties en provincie voor gezorgd hebben dat Drenthe voorloper is in de ontwikkeling en realisatie van een beloningssysteem voor duurzamer boeren.

Maar de grillige politieke en maatschappelijke context maakten het op sommige punten lastig. Zo kwamen de gebiedsprocessen om de opgaven in het landelijk gebied aan te pakken niet van de grond en hebben we daardoor onze doelen op dit vlak niet kunnen realiseren. Ook de samenwerking met de (brede) landbouw stond onder druk. De komende tijd willen we daarom meer inzetten op de beweging van koploperboeren en burgers rond dit thema.

Mede door onze inzet is er steeds meer maatschappelijke kracht in Drenthe losgekomen, die onmisbaar is om de grote natuur- en milieupgaven aan te pakken. Maar meer inzet is nodig om de brede 'onderstroom' verder vorm te geven. Onze rol als dé ondersteuner van lokale initiatieven en groepen willen we daarom versterken. Hierbij moet de verbinding met onze speerpunten en andere rollen nadrukkelijker worden gelegd.

3. Betekenis voor ons werk

Wij blijven aandacht vragen voor de maatschappelijke opgaven op het gebied van natuur, klimaat, milieu en circulariteit. Voor de oplossingen zijn fundamentele keuzes nodig. De NMF Drenthe wil aanjager zijn van deze transitie en ziet het als haar taak hiervoor draagvlak, een gevoel van urgentie en perspectief te creëren met en voor al onze samenwerkingspartners.

Voor de NMF Drenthe is het denken in termen van brede welvaart essentieel om transities in gang te zetten en te versnellen. De oplossingen zitten wat ons betreft in een toekomstbestendige samenleving, waarin we leven binnen de planetaire grenzen, en dat we als mens ons ervan bewust zijn dat we onderdeel zijn van één aarde.

We zien daarin veel aanknopingspunten en kansen in de krachtige onderstroom van maatschappelijke initiatieven, 'de beweging van onderop', die wij van 'dichtbij' kunnen ondersteunen. Hierbij sluiten wij aan bij de behoefte aan gedeelde waarden, perspectief en gemeenschapszin als antwoord op toenemende individualisering. Samen willen wij werken aan een samenhangende aanpak van de verschillende opgaven die vooral op regionale schaal handen en voeten moeten krijgen.

Tegelijk kunnen veranderingen van onderop alleen succesvol zijn als ze ook 'van bovenaf' gesteund worden en als in beleid en regelgeving de goede randvoorwaarden worden gecreëerd. Daarom blijven wij investeren in de connectie met politiek bestuur en diverse belangenorganisaties. De kunst ligt in het verbinden van verschillende partijen met verschillende belangen, op basis van samenhangende aanpakken en door mensen perspectief te bieden. Juist op lokale en regionale schaal liggen kansen om vorm te geven aan nieuwe samenwerkingsarrangementen. Wij zijn hierbij de verbinder, werken aan duurzame oplossingen én geven natuur-, landschap- en milieubelangen een stem.

Resultaten enquête achterban

In de aanloop naar deze beleidsvisie heeft de NMF Drenthe een enquête onder haar achterban en partners gehouden. Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten.

In de enquête bevestigen achterban en partners het belang van de gekozen thema's waar de NMF Drenthe de afgelopen jaren op in heeft gezet ook voor de komende vijf jaar. Het belang van de thema's landbouw en voedsel en water en aandacht voor de beweging van onderop komen daarin extra naar voren. De brede inzet op verschillende thema's en de integrale aanpak, waarbij we de verschillende thema's in samenhang benaderen, worden als kracht gezien, maar ook als valkuil: het vraagt veel van de organisatie en medewerkers. Het roept ook vragen op over focus en effectiviteit. Hierdoor komen niet alle activiteiten goed uit de verf. De NMF Drenthe moet scherpe keuzes maken: waar en hoe kan zij de meeste impact maken?

De polarisatie, het geringe vertrouwen in de overheid en instituties en de grilligheid van het huidige politieke klimaat vormen bedreigingen voor het werk van de NMF Drenthe. Tegelijkertijd is het een bevestiging van het belang van onze verbindende rol. De verminderde aandacht voor natuur en milieu en de toenemende weerstand tegen verandering komen als mogelijke bedreigingen naar voren. In deze context wordt de positief kritische opstelling van de NMF Drenthe gewaardeerd: mensen hebben behoefte aan perspectief en een optimistische boodschap om in actie te komen.

De agenderende en constructieve rollen worden als de belangrijkste kracht van de NMF Drenthe gezien, evenals het bij elkaar brengen van mensen en het zoeken naar en faciliteren van samenwerking. Daarbij wordt de NMF Drenthe als betrokken, kundige, laagdrempelige en betrouwbare samenwerkingspartner ervaren. We worden gezien als nuchter en bevlogen en staan voor een aanpak van onderop. Constructief, creatief en consequent.

De zichtbaarheid van de NMF Drenthe vraagt aandacht. De afhankelijkheid van (overheids-) subsidie maakt de organisatie kwetsbaar. De verbindende rol is goed, maar in sommige gevallen is het nodig om als NMF Drenthe scherper en kritischer te zijn om verandering te realiseren.

4. Ons paspoort

In ons paspoort leggen we vast wat de drijfveren en kern vormt van onze organisatie. Deze vormen het fundament en basis van onze organisatie.

VISIE

Drenthe heeft een rijke natuur, prachtige landschappen en een gezonde leefomgeving.

We leven in balans met de draagkracht van de aarde.

Voor nu en de generaties na ons.

MISSIE

Samen voor een mooi en duurzaam Drenthe!

Wij zijn verbinders en versnellen de Drentse duurzame beweging.

We werken samen met partners uit de hele samenleving aan concrete stappen, creatieve oplossingen en duurzamer beleid.

Zo krijgen natuur en milieu een plek in het hart van elke Drent!

KERNWAARDEN

Verbindend

Bevlogen

Creatief

Toekomstgericht

Verbindend: We zijn een laagdrempelige maatschappelijke organisatie. Verbinding en ontmoeting staan bij ons voorop. Wij zijn de schakel tussen inwoners, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties. Onze verbindende kracht is cruciaal om samenwerking te bevorderen.

Bevlogen: De NMF Drenthe kenmerkt zich door bevlogen en betrokken medewerkers die intrinsiek gemotiveerd zijn om een bijdrage te leveren aan een duurzame provincie samen met de mensen die hier wonen en werken. De betrokkenheid zien we ook terug in onze organisatie, we kijken naar elkaar om.

Creatief: Wij kunnen onverwachts uit de hoek komen en zijn creatief in onze oplossingen, aanpakken en communicatie. We maken duurzaamheid leuker, met verrassende en positieve – en waar nodig prikkelende – acties.

Toekomstgericht: Wij kijken verder dan vandaag. Bij alles wat wij doen staat een duurzame toekomst voor de generaties na ons centraal. Wij geloven dat positieve verandering mogelijk is, werken op basis van een lonkend perspectief en vormen samen met inwoners, overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties inspirerende en gezamenlijke toekomstvisies die we omzetten in concrete acties. We zoeken altijd het gesprek op, blijven ver van wij-zij denken en zijn genuanceerd. Maar we komen ook in geweer tegen ontwikkelingen die natuur, milieu of duurzaamheid aantasten.

5. Rol en werkwijze

Vanuit onze visie, missie en kernwaarden, de maatschappelijke trends en hun betekenis voor ons werk komen we tot de volgende strategie en werkwijze.

Verbinden

De NMF Drenthe heeft zich de laatste jaren nadrukkelijk ontwikkeld als netwerkorganisatie. Wij zetten ons vol passie en onafhankelijk in voor een duurzamere toekomst! Onze belangrijke meerwaarde ligt in het 'verbinden':

Verbinden van actoren: We faciliteren en ondersteunen de provinciale samenwerking van Drentse actoren (zoals burgers, overheden, boeren, bedrijven en maatschappelijke organisaties) die zich inzetten voor verduurzaming van de leefomgeving.

Verbinden van schalen: We schakelen tussen nationaal, provinciaal, lokaal, organisatie en individueel niveau.

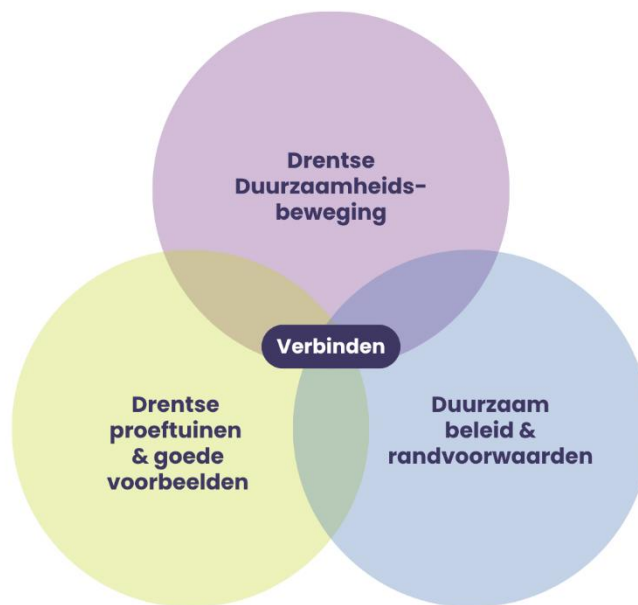
Verbinden van opgaven: We benaderen de verschillende duurzaamheidsopgaven in samenhang en zetten in op integrale oplossingen.

Verbinden van rollen: Binnen de thema's gaat het daarnaast om het slim combineren van onze verschillende rollen. We richten ons daarbij op drie niveaus die met elkaar samenhangen én elkaar versterken. Onze rollen zijn:

- We versnellen de **Drentse duurzaamheidsbeweging**. We ondersteunen en verbinden lokale veranderaars en werken samen met bondgenoten uit alle hoeken van de samenleving.
- We werken aan creatieve oplossingen: **Drentse proeftuinen & goede voorbeelden**. We laten zien dat verandering écht kan, door vernieuwende en positieve voorbeelden te ondersteunen of te starten. Dat doen we altijd samen met anderen. Door in gesprek te gaan en verschillen te overbruggen is er ruimte voor vooruitgang.
- We werken aan **duurzaam beleid en verbetering van de randvoorwaarden**. In het beleid gaat het nu ook en vooral om realisering van systeemtransities en krachtige uitvoering. We staan dicht bij de Drenten en zien in de praktijk welk beleid wel en niet werkt. Daarom bouwen we bruggen. Zodat natuur en milieu een échte plek krijgen in het denken en doen van overheden, bedrijven, organisaties en inwoners.

"De NMF Drenthe is sterk in het verbinden van mensen, thema's en organisaties. Ze weten partijen met verschillende belangen bij elkaar te brengen en zoeken daarbij altijd naar samenwerking."

Stakeholder enquête

Drentse duurzaamheidsbeweging

We staan midden in de Drentse samenleving en activeren en ondersteunen Drentse burgers, groepen en bedrijven die (individueel of samen) in actie willen komen voor een duurzaam Drenthe. Dit doen we op de thema's waar wij impact willen maken, zoals energie, klimaat, biodiversiteit, delen en repareren. Wij versterken nog meer dan voorheen de onderstroom van lokale initiatieven en koplopers en zorgen dat een steeds grotere groep burgers, groepen en ondernemers daar aansluiting bij vindt. We leggen niet de nadruk op wat er allemaal niet kan en mag, maar juist op wat mensen wel kunnen doen en wat er wel mogelijk is om een positieve bijdrage te leveren aan echte verandering. We sluiten hierbij aan op de toenemende behoefte aan gemeenschapszin, sociale waarden, zingeving en concrete actie.

“Richt je op zaken die ons als samenleving verbinden, op een zo Drents mogelijke manier, aansprekend voor een breder deel van de samenleving. Ook meer conservatieve Drenten zien traditionele kwaliteiten verloren gaan of onder druk komen te staan. Vanuit zo'n Drentse toon kan beleid aan kracht winnen.”

Stakeholder enquête

We zijn zichtbaarder en bouwen naamsbekendheid op als dé Drentse ondersteuner van duurzame groepen. Bovendien geven we meer richting aan de beweging, door inspirerende en gezamenlijke toekomstvisies op deelthema's en door het bieden van handelingsperspectief.

Duurzaam beleid en randvoorwaarden

De NMF Drenthe is de belangenbehartiger van een duurzaam Drenthe. Wij zijn een betrouwbare en constructieve gesprekspartner voor overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties en staan daarbij voor de kwaliteit van natuur, milieu en landschap. We gaan bij voorkeur gesprekken aan in een vroeg stadium. Waar nodig springen we op de bres om schadelijke ontwikkelingen tegen te gaan.

Via effectieve samenwerkingen beïnvloeden we de ontwikkeling en uitvoering van duurzame beleidskaders en randvoorwaarden. Zo zorgen we ervoor dat natuur-, landschaps- en milieubelangen een volwaardige plek krijgen in het beleid en de uitvoeringsplannen van overheden en bedrijven. Als NMF Drenthe vervullen we een belangrijke rol in de coördinatie en afstemming van de inzet van de Drentse natuur- en milieuorganisaties, duurzaamheidsinitiatieven en andere maatschappelijke partners.

“Ik denk dat jullie het meeste impact maken door lobby en belangenbehartiging en vervolgens aan te sluiten op het beleid met zichtbare campagnes en activiteiten.”

Stakeholder enquête

Onze brede achterban voedt ons inhoudelijk en voorziet ons van een mandaat om zowel proactief als reactief inbreng te leveren of anderszins invloed uit te oefenen op beleid en beleidsprocessen op verschillende niveaus. We zetten in op actieve betrokkenheid van inwoners en lokale groepen bij beleidsontwikkeling om ideeën en kennis te mobiliseren en maatschappelijk draagvlak te creëren. Duurzame beleidskaders en voorwaarden geven de ruimte aan en ondersteunen nieuwe (voorbeeld-) projecten.

Drentse proeftuinen en goede voorbeelden

We willen laten zien dat het ‘anders’ kan. Dat er duurzame opties bestaan gerelateerd aan de verschillende opgaven. We zetten hierbij in op proeftuinen en voorbeeldprojecten die potentie hebben voor opschaling en bieden hiermee handelingsperspectief aan bewoners, bedrijven en overheden. We brengen goede voorbeelden in beeld en breed onder de aandacht.

“De NMF Drenthe kan mensen anders naar dingen laten kijken, experimenteren, een lange termijn beeld schetsen en dit vertalen naar concrete experimenten die dichtbij huis zijn, zodat het niet een ver van mijn bed show wordt.”

Stakeholder enquête

We doen dit samen met natuur- en milieuorganisaties, bewonersgroepen, bedrijven en/of maatschappelijke organisaties. De NMF Drenthe speelt hierbij een ondersteunende, adviserende en verbindende rol. Goede voorbeelden kunnen ook beleidsmakers overtuigen dat het anders kan. Op basis hiervan kunnen zij beleidskaders aanpassen of de juiste voorwaarden creëren om te zorgen voor toepassing op schaal.

6. Onze toekomstagenda

Op basis van de omgevingsanalyse, de staat van Drenthe en onze missie, positie en rolopvatting zien we de komende vijf jaar een viertal inhoudelijke hoofdogaven voor Drenthe, waarop we als NMF Drenthe in willen zetten. Deze opgaven zijn:

Klimaatneutrale en circulaire samenleving

- Klimaat en energie
- Circulaire samenleving

Groene en gezonde leefomgeving

- Landbouw en voedsel
- Groen en soortenrijk

De verschillende opgaven staan niet los van elkaar en vragen om een integrale benadering. Binnen ons gehele werk zullen we meer nadruk leggen op het aanjagen en ondersteunen van de *Drentse duurzaamheidsbeweging*. Deze staat daarom voorop bij de verdere uitwerking van onze visie en strategie.

Hieronder geven we per opgave eerst een toekomstvisie: hoe zien we Drenthe in 2050 voor ons? Dit wordt gevolgd door een uitwerking van de opgaven. Als laatste benoemen we de beleidsdoelen, inclusief een aantal concrete mijlpalen voor de komende periode.

“Versterk de samenhang tussen maatschappelijke opgaven; verbind natuur met thema’s als energie, landbouw, wonen en mobiliteit.”

Stakeholder enquête

De Drentse duurzaamheidsbeweging

Visie

Drenthe heeft een krachtige en actieve beweging van inwoners, lokale initiatieven, koplopers en organisaties die zich samen succesvol inzetten voor een mooi en duurzaam Drenthe. Steeds meer Drenten die zich zorgen maken over de toekomst werken binnen hun directe leefomgeving creatief en effectief samen. Met lokale initiatieven en laagdrempelige acties draagt iedereen op zijn eigen manier bij. Hierdoor is de gemeenschapszin versterkt en staan mensen lokaal meer in verbinding met elkaar en met de natuur en het landschap om hen heen. Zo werken we echt sámen aan een mooi en duurzaam Drenthe!

Ontwikkelingen en opgave

Wij arrangeren en stimuleren krachtige samenwerkingsverbanden die inwoners, lokale initiatieven, koplopers en organisaties activeren en ondersteunen om concreet en actief bij te dragen aan een mooi en duurzaam Drenthe.

In Drenthe zijn al veel lokale initiatieven op voor ons belangrijke thema's, waaronder klimaat en energie, natuur, voedsel, delen en repareren. Aan het begrip *naoberschap* wordt nog altijd veel waarde gehecht: lokale gemeenschapszin en zelfredzaamheid zijn onderdeel van de Drentse cultuur.

De afgelopen jaren hebben wij samen met organisaties zoals de Drentse KEI, IVN en Landschapsbeheer Drenthe ingezet op het ondersteunen en aanjagen van duurzame initiatieven. Vooral op het gebied van energie was dit zeer succesvol, daar zijn nu meer dan 110 lokale groepen actief. Ook op het gebied van natuur en landschap zijn veel groepen actief en zien we een groei in het aantal mensen dat zich praktisch wil inzetten voor de eigen leefomgeving.

Tegelijkertijd zien we dat er, mede door individualisering en polarisatie, een middengroep ontstaat die zich wél zorgen maakt, maar weinig tot geen actie onderneemt en zich niet uitspreekt. Deze middengroep zal bijvoorbeeld niet snel meedoen aan een actie of trekker worden van een duurzaam burgerinitiatief. Maar zij zijn wél op zoek naar manieren om bij te dragen aan verandering. Ook zoeken zij naar verbinding met anderen, een gevoel van betekenis en impact. Juist deze groep kan een groot verschil maken in het versnellen van transitie. Onze kracht en kansen liggen in onze maatschappelijke

“De NMF Drenthe kan bijdragen aan een sterke maatschappelijke beweging, door mensen en initiatieven te ondersteunen en samen te brengen.”

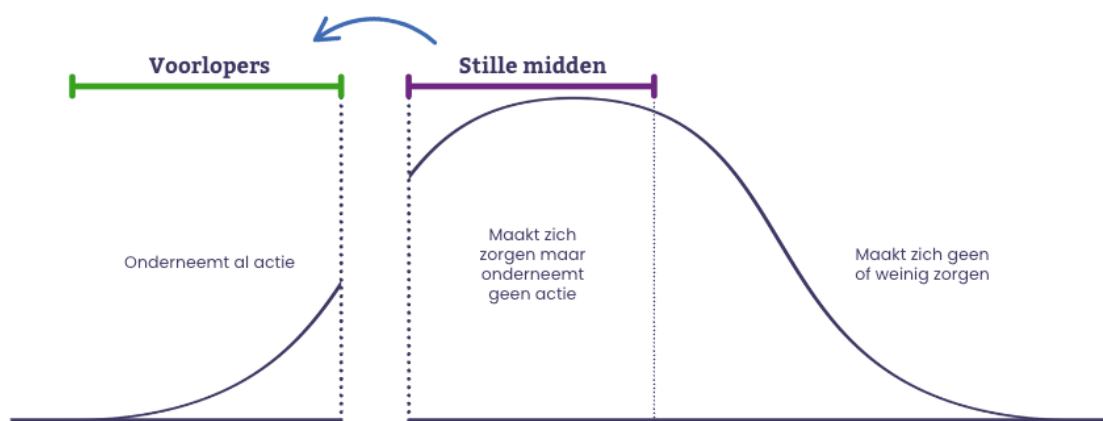
Stakeholder enquête

“Het is lastig om een zwijgende meerderheid te mobiliseren, maar wel belangrijk. Groene mensen weten wel wat te doen, maar er is een grote groep die het niet weet, niet wil weten of het niet kan betalen. Ik denk dat daar veel support zit, maar om die te mobiliseren is lastig.”

Stakeholder enquête

drijfveren en de regionale en lokale verbinding. Dit sluit aan bij een toenemende behoefte van mensen aan zingeving en menselijk contact als reactie op maatschappelijke trends.

Voor de komende periode zien we onze rol in het versterken van de duurzaamheidsbeweging en het aanjagen van lokale initiatieven groeien. We zijn zichtbaarder en bouwen naamsbekendheid op als dé Drentse ondersteuner van duurzame groepen. Ook de individuele Drent kan bij ons terecht voor inspiratie en manieren om in actie te komen. We bereiken zowel de voorlopers als het 'stillere midden' en weten hen te motiveren. We geven richting aan de beweging en bieden handelingsperspectief. Dankzij ons gevarieerde aanbod hebben Drenten van alle leeftijden de mogelijkheid om te kiezen hoe ze willen bijdragen: van deel worden van een groep tot burgerwetenschap, het bezoeken van een bijeenkomst of het nemen van individuele actie. Ook ondersteunen we Drenten bij lokale beleidsbeïnvloeding en agenderen we ontwikkelingen die uit de duurzaamheidsbeweging naar boven komen drijven.

In ons werk staan de volgende zaken centraal:

Richting geven vanuit toekomstvisies: Samen met inwoners, groepen en koplopers werken we aan visies op onze speerpunten en prioritaire thema's. Zo geven we meer richting en maken we samen meer impact.

Verbinding & ontmoeting: Door elkaar te zien, te spreken en samen acties te ondernemen bouwen we sterke en wederkerige relaties op. Zo vormen zich sterkere lokale groepen, maar ook een Drenthe-brede community die verbonden is door dezelfde interesses. Wij zetten in op laagdrempelige manieren om elkaar te ontmoeten.

Aanjagen en ontzorgen van startende initiatieven: Wij bieden tools, stappenplannen en informatie voor groepen, zodat zij snel en zelfstandig aan de slag kunnen.

Lokale verhalen: Wij laten zien wat er gebeurt in Drenthe en inspireren zo anderen om ook actie te ondernemen en zich aan te sluiten bij de onderstroom.

Creatief & positief: We maken duurzaamheid leuker, met verrassende en positieve -en waar nodig prikkelende- acties.

Beleidsdoelen en mijlpalen

1. **Steeds meer Drenten zetten zich in voor een mooi en duurzaam Drenthe! Zij verbinden zich met elkaar door zich aan te sluiten bij een initiatief in hun eigen leefomgeving. Wij zijn de inspirator, verbinder en ondersteuner van deze initiatieven in Drenthe.**
 - a) In 2030 zijn *1000 duurzame Drenten* aan ons provinciale netwerk verbonden. Zij zijn de ambassadeurs van de brede duurzaamheidsbeweging en inspireren hun omgeving tot positieve actie.
 - b) In 2030 is het aantal bij de NMF Drenthe aangesloten groepen en organisaties gegroeid tot meer dan 75.
 - c) Wij maken de beweging van actieve en betrokken inwoners, lokale initiatieven en koplopers en hun gezamenlijke impact voor heel Drenthe zichtbaar en levend.
 - d) Inwoners en lokale initiatieven hebben in 2027 via ons centrale Drentse duurzaamheidspitaal toegang tot kennis, goede voorbeelden en professionele ondersteuning.
 - e) Vanaf 2026 kunnen lokale initiatieven via ons actiefonds een extra impuls krijgen om hun werk en impact te versterken.

De klimaatneutrale en circulaire samenleving

Klimaat en energie

Visie

Drenthe is in 2050 energie- en CO₂-neutraal. Door de gezamenlijke inzet van bedrijven, inwoners en overheden zijn de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen en het energieverbruik drastisch gedaald. De energie die Drenthe gebruikt, wordt duurzaam en meer decentraal opgewekt, op basis van goede participatie van inwoners en met inbreng van lokale initiatieven en natuur- en landschapsorganisaties. Lokale en innovatieve oplossingen hebben voor een versnelling van de transitie gezorgd. De kwaliteit van onze leefomgeving en de rijkdom aan natuur en landschap blijven hierbij behouden.

Ontwikkelingen en opgave

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu en de urgentie om de CO₂ uitstoot op korte termijn drastisch terug te brengen is groter dan ooit. Ook Drenthe heeft een bijdrage te leveren om in 2050 klimaat- en energieneutraal te zijn. En er gebeurt al heel veel. Zo zijn we in Drenthe goed op weg om de in de RES⁴ regio Drenthe gestelde doelen m.b.t. de opwek van hernieuwbare energie te realiseren. En veel woningeigenaren hebben stappen ondernomen om hun huizen te verduurzamen. Maar om de klimaatdoelen te halen staat ons nu en na 2030 nog veel te doen.

Met alleen duurzame opwek halen we de klimaatdoelen niet. Door de soms eenzijdige en technische focus op de opwek van hernieuwbare energie raken energiebesparing en de klimaatopgaven in andere sectoren zoals bouw, verkeer en bedrijven, op de achtergrond. Ook zij zullen hun bijdrage moeten leveren om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Daarnaast raakt het de productie- en consumptiepatronen, ook die van inwoners. Minder consumptie en minder spullen betekent automatisch minder energieverbruik en minder uitstoot. Het raakt de verworvenheden en het gedrag van ons allen. Het laaghangende fruit is bovendien deels geplukt en dat betekent dat, als we het niet goed aanvliegen, er ook meer weerstand te verwachten is. Om die reden zullen we onze aandacht niet zozeer op de technisch kant, maar meer op de sociale en maatschappelijke kant van de energietransitie moeten richten. Juist daarin ligt onze kracht en meerwaarde.

CO₂-reductie als centrale doelstelling: Dit betekent dat we onze focus zullen leggen op de bredere CO₂ opgave en extra zullen inzetten op energiebesparing. We zullen daarvoor meer de relatie leggen met de CO₂-voetafdruk van belangrijke sectoren als de bouw, bedrijven en

⁴ RES: Regionale Energiestrategie

voedselproductie. Als vervolg op de RES Drenthe zetten wij ons in voor een Drentse regionale samenwerking die is verbreed naar de klimaatdoelen voor alle Drentse sectoren. Door goede voorbeelden en de resultaten in beeld te brengen en te vieren, bieden we mensen handelingsperspectief.

Beweging van onderop: De beweging van onderop is binnen dit alles cruciaal en vraagt onze inzet. Samen met de Drentse KEI hebben we inmiddels een krachtig netwerk van lokale initiatieven en coöperaties opgebouwd. De komende jaren willen we dit netwerk verder uitbouwen, versterken en verbreden tot een grote maatschappelijke beweging van klimaatambassadeurs, lokale initiatieven en energiegemeenschappen. Hierbij zullen we nog meer nadruk leggen op het realiseren van concrete resultaten die bijdragen aan de klimaatdoelen. Dat doen we o.a. met een verbrede wijkaanpak, waarbij lokale energiegemeenschappen voor lokale oplossingen zorgen. Zij doen dat met zorg voor hun leefomgeving. Kansrijk hierbij is dat energiebesparing en vermindering van de CO₂ voetafdruk heel goed samengaan met thema's als consuminderen, de vermindering van de afhankelijkheid van het (volle) elektriciteitsnet en het tegengaan van (energie)armoede. Zo werken we ook aan brede welvaart in Drenthe.

Opgave na 2030: Daar waar we nu zien dat de horizon van de RES Drenthe zich beperkt tot 2030, zullen we burgers, overheden en bedrijven mee moeten nemen in de verdere toekomst en de stappen die we na 2030 nog moeten zetten. Hierbij sluiten we graag aan bij de provinciale beleidsinitiatieven voor een energievisie 2040-2050. Hierbij is de betrokkenheid van veel partijen, en met name van inwoners, een belangrijke randvoorwaarde. Als NMF Drenthe kunnen we bijdragen aan een bredere maatschappelijke aanpak, waarbij we meer mensen en nieuwe en jongere doelgroepen betrekken.

“De NMF Drenthe moet jongeren betrekken! Als zij niet aanhaken in deze tijd dan zal de aarde wel blijven draaien maar vraag niet hoe.”

Stakeholder enquête

Borgen van ruimtelijke principes en omgevingskwaliteit: Bij dit alles lopen we ook tegen de grenzen van het energiesysteem aan, onder andere op het vlak van de netcongestie en de realisatie van meer lokaal eigenaarschap. Energieplanologie en sturing op ruimtelijke principes moeten meer nadruk krijgen. Lokale oplossingen zullen een voornamere plek krijgen in de transitie.

De kwaliteit van de leefomgeving en het behoud en de versterking van natuur en landschap moeten een grotere rol spelen bij grootschalige energieopwek en versterking van de infrastructuur. Onze ervaringen met integraal ontwerpen geven de ingrediënten voor een aanpak waarbij kansen voor herstel van biodiversiteit en het versterken van de omgevingskwaliteit, gekoppeld worden aan een bredere maatschappelijke betrokkenheid. Met de Energietuin Assen-Zuid hebben we hier het goede voorbeeld voor gegeven.

Beleidsdoelen en mijlpalen

1. In 2028 werken overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties op basis van een inspirerende en gedragen visie krachtig samen aan een klimaatneutraal Drenthe.

- a) De NMF Drenthe verzorgt en stimuleert krachtige samenwerkingsverbanden die inwoners, klimaatambassadeurs, lokale initiatieven en energiegemeenschappen activeren en ondersteunen om actief bij te dragen aan de energietransitie en het realiseren van de Drentse klimaatdoelen.
- b) In 2027 is een regionale klimaatstrategie vastgesteld waarin doelen voor de periode tot en na 2030 vertaald zijn in een actieprogramma waarin stappen voor alle sectoren concreet en inzichtelijk zijn gemaakt. In deze aanpak is een belangrijke rol weggelegd voor inwoners, bedrijven en maatschappelijk organisaties
- c) In de uitwerking van de klimaatstrategie in actieplannen zijn de kwaliteit van de leefomgeving en het behoud en de versterking van natuur en landschap geborgd en heeft iedere Drent de mogelijkheid om mee te doen.

2. Drenthe heeft een positieve, groeiende, levendig en inclusieve beweging van inwoners, klimaatambassadeurs, lokale initiatieven en energiegemeenschappen. Deze beweging stelt mensen in staat om in hun directe omgeving het verschil te maken en concreet bij te dragen aan de klimaatdoelen.

- a) Lokale energie-initiatieven hebben via het Steunpunt Lokale Energieinitiatieven en een Drents duurzaamheidsportaal toegang tot goede voorbeelden, kennis en professionele ondersteuning.
- b) In 2028 heeft de NMF Drenthe samen met lokale energieinitiatieven inhoud gegeven aan minimaal vijf energiegemeenschappen die in dorpen of woonwijken vorm geven aan een decentraal, lokaal en slimmer en zuiniger energiesysteem.

Circulaire samenleving

Visie

Drenthe kent in 2050 een welvarende circulaire samenleving waarin ons grondstoffen- en materialengebruik in balans is met de draagkracht van onze aarde. Deze circulaire samenleving ziet er anders uit dan wij gewend zijn. We weten elkaar en de mogelijkheden in de wijk te benutten. Overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en burgers werken samen aan een samenleving waarin we minder kopen, slimmer kiezen, langer gebruiken, delen, repareren en beter weggooien. Daarmee voorkomen we ook nog eens een aanzienlijke hoeveelheid CO₂-uitstoot!

Ontwikkelingen en opgave

Het consumptiepatroon van de gemiddelde Nederlander is vier keer groter dan de ecologische draagkracht van de aarde en groeit nog steeds. Deze trend moeten we ombuigen naar een Nederlandse economie die in 2050 volledig circulair is.

In het Nationaal Programma Circulaire Economie staat wat nodig is voor een circulair Nederland in 2050. Ook de provincie Drenthe heeft zich verbonden aan de landelijke doelstellingen om in 2030 50% en in 2050 100% circulair te zijn. Uit de nieuwe ICER (Integrale Circulaire Economie Rapportage) uit 2025 blijkt dat ons grondstoffengebruik niet daalt, maar juist toeneemt, ook de komende jaren. De grotere beweging naar een circulaire economie stukt en de aandacht daarvoor lijkt weg te zakken. Kortom: er moet meer gebeuren aan de preventie van land- en grondstoffengebruik door samen minder te gebruiken (narrowing the loop) en langer te doen met wat we al hebben (slowing the loop).

De circulaire transitie is allesomvattend en raakt aan alle sectoren en verschillende transities, denk aan grondstofkringlopen in de bedrijven, het hergebruik van zonnepanelen of biobased bouwen. Een deel van de oplossing ligt bij technische innovatie, die alleen mogelijk is door meer regionale samenwerking rondom grondstoffen. Een minstens zo grote uitdaging ligt bij het betrekken, enthousiasmeren, verbinden en activeren van mensen op basis van wat er al kan: minder kopen, meer delen, hergebruiken, langer gebruiken door te repareren en op te knappen en de keuze voor circulaire of lokale producten. En juist daar ligt onze kracht.

Brede welzijnsagenda als uitgangspunt: Als NMF Drenthe geven we samen met overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers vorm aan een duurzame en gezonde provincie. We richten ons daarbij niet op een smalle op economische groei gerichte aanpak, maar gaan uit van een brede welzijnsagenda. Dat betekent dat sociale en ecologische draagkracht veel nadrukkelijker de basis moeten worden van alles wat we doen.

Circulaire samenleving als volwaardig onderdeel van beleidsambities: De circulaire beweging en transitie bevindt zich –anders dan energie en natuur– in een fragiel stadium. Kunst is nu vooral de eerste beweging van initiatieven en koplopers verder te laten groeien en

te zorgen voor een verbetering van de randvoorwaarden voor die groei. Dat doen we door samen met groepen burgers en koplopers uit verschillende sectoren de noodzaak en verandermogelijkheden bij overheden en bedrijven te agenderen. Overheden hebben een belangrijke voorbeeldfunctie op het gebied van circulair aanbesteden en opdrachtgeverschap. Wij zullen overheden aanmoedigen om hier concrete invulling aan te geven.

Van beleidsambities naar circulaire proeftuinen: Circulaire principes en beleidsambities zullen meer praktijk en gemeengoed moeten worden in een grotere beweging van marge naar mainstream. Dat vraagt om gerichte en prikkelende acties waarmee we thema's weer op de kaart zetten. Daarvoor selecteren we een beperkt aantal ' dicht bij huis ' thema's en opgaven die aansluiten op onze kracht en Drentse kansen. We 'gebruiken' deze thema's om meer mensen te verbinden aan de circulaire beweging. Samen met deze mensen en koplopers vanuit het bedrijfsleven zorgen we voor agendering en verbetering van randvoorwaarden op basis waarvan circulaire initiatieven verder kunnen groeien. Hierbij leggen we nadrukkelijk de verbinding met andere hoofdthema's van ons werk. Vooral in cross overs met de klimaat- en energieopgave en de landbouw- en voedseltransitie (biobased, eiwittransitie) zien we kansen. Bijvoorbeeld op het gebied van textiel, bij uitstek een voorbeeld van een sector waar overconsumptie, milieubelasting en koolstofemissies een grote rol spelen. Ook is textiel de op vier na grootste bron van microplastics. Bovendien raakt het iedereen.

Sociale binding als basis voor gezamenlijke actie: Consuminderen en veranderen van gedrag vormen lastige boodschappen waarmee we mensen niet direct meekrijgen. De opgave is hier te laten zien welke andere waarden mensen hiervoor terug kunnen krijgen. Juist de sociale component biedt hiervoor kansen. Met de circulaire samenleving geven we invulling aan een nieuw naberschap en sluiten we aan bij de groeiende behoefte aan maatschappelijke verbinding van grote groepen mensen.

Onze kracht en meerwaarde zit daarbij niet zozeer in de directe beïnvloeding van consumentengedrag, maar wel in de ondersteuning van lokale initiatieven, bijvoorbeeld op het gebied van delen en repareren. Zo geven we de circulaire samenleving samen met mensen concreet vorm en laten we samen zien dat het anders kan. Wij vervullen de rol van aanjager en ontwikkelen en etaleren goede voorbeelden.

Beleidsdoelen en mijlpalen

1. Met Drentse burgers, ondernemers en andere maatschappelijke organisaties zorgen we ervoor dat de circulaire samenleving in 2030 een volwaardige plek heeft in het beleid en uitvoeringsprogramma's van Drentse overheden en bedrijfsleven.

- a) We geven mede invulling aan een provinciaal samenwerkingsnetwerk van circulaire ondernemingen (bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties) om samen te zorgen voor de juiste randvoorwaarden door circulaire doelen op te nemen in beleid en actieprogramma's.

- b) Samen met minimaal vier Drentse gemeenten en met lokale groepen geven wij concreet invulling aan de circulaire beleidsagenda's die voor de bestuursprogramma's 2026-2030 zijn opgesteld.

2. In 2030 hebben we op drie concrete en aansprekende dicht bij huis deelthema's belangrijke proeftuinen en/of projecten gerealiseerd die een brede uitstraling en voorbeeldfunctie hebben voor Drenthe.

- a) In 2028 is er in Drenthe een levendig netwerk van circulaire textielinitiatieven waarin makers en gebruikers met elkaar zijn verbonden en zetten 25 circulaire textiel-ambassadeurs zich in voor positieve textielacties.
- b) Samen met regionale partners dragen we bij aan een structurele verandering in de bouwsector op basis van de Drentse maatlat voor circulaire bouw en het convenant duurzame woningbouw met extra aandacht voor biobased bouwen en isoleren.
- c) In 2028 geven wij op minimaal 2 concrete plekken samen met lokale partners vorm aan grondstofstroomreductie via initiatieven op het gebied van delen en repareren en/of circulaire ambachtscentra.

3. Drenthe heeft een levendig en effectief netwerk van lokale circulaire bewonersinitiatieven, die onderdeel vormen van een positieve en groeiende beweging met een voorbeeldfunctie en die mensen in staat stelt om in hun eigen omgeving concreet aan de slag te gaan met delen, hergebruiken en repareren.

- a) In 2028 zijn in alle gemeenten goed vindbare en voor iedereen bereikbare deel- en repareerinitiatieven, die zijn verbonden via het netwerk Drenthe deelt.

De groene en gezonde leefomgeving

Groen en soortenrijk

Visie

Drenthe is koploper op het gebied van herstel van biodiversiteit en landschapskwaliteit in Nederland. Robuuste natuurgebieden zijn via een netwerk van houtwallen en -singels, bosjes, bloemrijke bermen, akkerranden en sloten met elkaar verbonden. De verschillende landschapstypen zijn duidelijk herkenbaar. Door een gezonde omgevingskwaliteit floreren plant- en diersoorten, zowel binnen als buiten natuurgebieden. De grote diversiteit aan natuurgebieden en landschappen is van grote waarde voor de gezondheid en het welzijn van mensen. De natuur- en landschapswaarden worden in de samenleving breed gedragen en worden op basis van goede samenwerking en naberschap gekoesterd en beheerd.

Er is ruim voldoende schoon water beschikbaar op basis van een meer zelfvoorzienend watersysteem. De landschappen en natuur zijn robuust, zodat meebewogen kan worden met klimaatverandering. Bodem- en landschapsbeheer dragen bij aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en het vastleggen van koolstof. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen versterken de kwaliteiten van het Drents landschap. Ze komen tot stand op basis van zorgvuldige, kwalitatieve en natuurinclusieve ontwerpen en dragen bij aan een prettig en gezond werk- en leefklimaat.

Ontwikkelingen en opgave

Drenthe staat aan de vooravond van grote veranderingen. Het aantal inwoners neemt toe, er moeten woningen bijkomen en er is meer ruimte nodig voor recreatie. Voor het herstel van natuur zijn maatregelen nodig en er is ruimte nodig om water op te slaan of vast te houden. De landbouw zoekt ruimte om te extensiveren en we zoeken locaties voor duurzame energie. De natuur- en waterkwaliteit staan onder druk en de draagkracht van het bodem- en watersysteem wordt op veel plekken overschreden.

“Zonder een robuuste basiskwaliteit natuur wordt het onmogelijk om biodiversiteitsdoelen te halen. Natuur moet ook buiten beschermde gebieden volwaardig worden meegenomen.”

Stakeholder enquête

Vanuit het besef dat niet alles meer overal kan, is het noodzakelijk om keuzes te maken. Er ligt daarnaast een grote uitdaging om de ruimte voor meerdere functies tegelijk te gebruiken. Op basis van een gedegen integrale en gezamenlijke aanpak kunnen we veel zaken slim combineren.

Ruimtelijke ontwikkelingen. Woningbouw, de energietransitie en bedrijventerreinen kunnen ook bijdragen aan het versterken van natuur- en landschapskwaliteit van Drenthe. De

introductie van de omgevingswet vraagt een grotere betrokkenheid van initiatiefnemers en hun omgeving bij ruimtelijke planprocessen. Onze inzet is om tot duurzaam ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en integrale oplossingen te komen. Daarmee komen we gezamenlijk vooruit en voorkomen we (ruimtelijke) tegenstellingen.

Integraal ontwerpen en beheren is mede door onze inzet de afgelopen tijd nadrukkelijk op de agenda gekomen en biedt kansen voor herstel van biodiversiteit, het versterken van het landschap, klimaatadaptatie en het versterken van de omgevingskwaliteit. Daarnaast leidt het tot bredere betrokkenheid van inwoners en bedrijven bij de natuur en de leefomgeving. De afgelopen jaren hebben we hier succesvol nieuwe en creatieve aanpakken voor ontwikkeld en uitgetoetst. Nu richten we ons op de opschaling van deze ervaringen. In steden en dorpen werken we vooral met lokale organisaties en gemeenten, terwijl we in het buitengebied intensief samenwerken met provincie, waterschappen, waterbedrijven en boeren.

Transitie landelijk gebied: Voor het behoud van de natuur en soortenrijkdom blijven het tijdig realiseren van een robuust natuurnetwerk en het vergroten van de biodiversiteit buiten de natuurgebieden, de basiskwaliteit natuur, de belangrijkste opgaven. De realisering van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt achter op schema en vraagt om versnelling. Het Rijk heeft recent weliswaar een streep gezet door het Nationaal Programma Landelijk Gebied, maar de opgaven voor natuur, stikstof, water en klimaat blijven staan. Deze opgaven en de daarmee samenhangende landbouwopgaven zullen de belangrijkste motoren worden voor de transitie van het landelijk gebied en het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland.

Samen met de provincie, de waterbedrijven, de waterschappen en de Drentse natuur- en milieuorganisaties werken wij daarom met volle kracht verder aan deze opgaven en het verder op orde krijgen van de omgevingskwaliteit door het verminderen van de stikstofdepositie, het tegengaan van verdroging en verbeteren van de water- en bodemkwaliteit. Om de wettelijke opgaven voor natuur, stikstof, water en

Drents omgevingsnetwerk

Wij voorzien op zowel provinciaal en lokaal niveau een belangrijke rol voor de natuur- en milieuorganisaties en hun achterban om inbreng te leveren bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Dat vraagt om kennis van de Omgevingswet en de daarbij behorende participatiemogelijkheden. Wij bereiden Drentse natuur- en milieuorganisaties, lokale groepen en betrokken inwoners hierop voor door middel van kennis, informatie en ondersteuning.

Daarnaast zien wij dat veel inwoners en lokale (milieu)groepen zich zorgen maken over de kwaliteit van hun leefomgeving, zeker daar waar ze direct te maken hebben met de uitstoot van stoffen of geluids- of geurhinder. Ook zij hebben te maken met de milieuvergunningverlening en handhaving, die nu onder de paraplu van de Omgevingswet zijn geplaatst. We willen nagaan hoe we onze ondersteuning aan deze inwoners en groepen kunnen verbeteren, bijvoorbeeld in de vorm van een help desk en/of servicepunt, mogelijk in landelijke verband. Hierbij maken we een koppeling met onze ambitie voor de ontwikkeling van een Natuur- en Milieuportaai.

“De NMF Drenthe kan een sterke rol spelen als verbinder tussen verschillende ontwikkelingen, zoals natuur, landbouw, energie en wonen. Die opgaven raken elkaar steeds meer, maar worden in de praktijk vaak nog los van elkaar aangepakt.”

Stakeholder enquête

klimaat te realiseren zijn overgangsgebieden (de landbouwgebieden rondom de grote natuurgebieden) en verbindingen nodig. Wij zien hier grote kansen voor het versterken van de biodiversiteit in combinatie met vormen van natuurinclusieve, extensieve landbouw. Verder biedt de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering kansen voor betere verbindingen tussen natuurgebieden en meer biodiversiteit in het landelijk gebied. Hier liggen koppelkansen met andere opgaven (recreatie, energie, wonen).

Ook voor ons water zien we grote veranderopgaven. Onze drinkwatervoorziening staat onder druk en door klimaatverandering hebben we te maken met weersextremen en zeer droge en nattere perioden. De aanvoer van IJsselmeerwater in de zomer zal minder vanzelfsprekend worden. Samen met de waterbeheerders werken we aan meer opvang van water in een meer zelfvoorzienend watersysteem.

Natuurinclusieve samenleving: Het herstel van biodiversiteit gaat niet alleen over natuurgebieden, maar ook over het realiseren van de basiskwaliteit natuur in het landelijk gebied, de dorpen en steden. Bovendien is deze natuur om de hoek in de vorm van bijvoorbeeld (gevel)tuinen, klimaatadaptieve schoolpleinen en groene leefstraten ook goed voor onze gezondheid en ons woon- en werkklimaat. Betrokkenheid van inwoners, lokale groepen en bedrijven begint dichtbij huis en daar valt veel winst te halen.

Water

Water is de basis van al het leven. Maar de kwaliteit van ons oppervlakte-, grond- en drinkwater staat onder druk o.a. door onderschatte verontreinigingen met microplastics, pesticiden en/of PFAS. Een betere bescherming van de waterkwaliteit is noodzaak en kunnen we niet voor ons uitschuiven. Daarnaast worden we steeds vaker geconfronteerd met wateroverlast en watertekorten. Er is ruimte nodig voor waterberging om wateroverlast te voorkomen en er is voldoende buffercapaciteit nodig voor droge tijden.

“Breng natuur en milieu weer in de harten van de Drenten: Wat je niet waardeert, bescherm je niet.”

Stakeholder enquête

Beleidsdoelen en mijlpalen

1. Door een krachtige Drentse samenwerking is er in 2030 een versnelling van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland en de opgaven in de landbouwgebieden daaromheen, gecombineerd met de realisatie van de groenblauwe dooradering en een meer zelfvoorzienend watersysteem.

- a) In de periode 2025 tot 2030 wordt, mede dankzij de inzet van de gezamenlijke Drentse natuur- en milieuorganisaties, samen met diverse overheden en stakeholders in gebiedsprocessen uitvoering gegeven aan de duurzame transitie in het landelijk gebied, waaronder de realisatie van het Drents natuurnetwerk en de groenblauwe dooradering.

- b) In 2028 werken we intensief samen met waterbedrijven, natuur- en terreinbeherende organisaties en andere gebiedspartijen aan een duurzame waterwinning en een toekomstbestendig watersysteem.

2. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in Drenthe vinden plaats op basis van goede ruimtelijke principes en dragen bij aan de versterking van biodiversiteit en landschap, klimaatadaptatie en de verbetering van de omgevingskwaliteit.

- a) In 2030 hebben we de samenwerking met en tussen inwoners en lokale groepen uitgebouwd en is hun kennis en uitvoeringscapaciteit om actief bij te dragen aan omgevingsprocessen verder vergroot.
- b) In 2028 spelen lokale groepen en bewoners een grotere rol bij de monitoring van de natuur- en omgevingskwaliteit in hun directe omgeving.
- c) In 2027 wordt in minimaal 3 gemeenten de integrale en participatieve ontwerpaanpak ingezet bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, de verduurzaming van bedrijventerreinen, duurzame energieopwek en netwerkversterking.

Landbouw en Voedsel

Visie

In Drenthe zijn landbouw en natuur met elkaar in balans en is er sprake van gezonde bodems, schone lucht en schoon en voldoende water. De Drentse landbouw is circulair en grondgebonden en produceert gezond voedsel, dat via korte ketens wordt afgezet. De productie van plantaardige eiwitgewassen draagt bij aan de klimaatdoelen, een gezonde leefomgeving én een gezonde maaltijd. Er is sprake van een eerlijke prijs, voor producent en consument. Daarnaast levert de landbouw een bijdrage aan de biodiversiteit en landschapskwaliteit en andere maatschappelijke diensten, zoals koolstofopslag, waterberging en bouwmaterialen. Er is sprake van een grote variatie aan lokale, duurzame en sociale voedselinitiatieven, die zorgen voor verbinding van boer en burger en burgers onderling.

Ontwikkelingen en opgave

De huidige intensieve manier van landbouw heeft grote effecten op onze gezondheid en natuurlijke leefomgeving. Er is brede steun voor de transitie naar een duurzame landbouw en een gezonde voedselvoorziening. Veel boeren zien in dat een omslag nodig is en werken inmiddels aan een milieu- en natuurvriendelijke bedrijfsvoering. Ook zijn er steeds meer burgers die niet alleen willen weten waar hun eten vandaan komt en hoe hun eten geproduceerd wordt, maar hier directer bij betrokken willen worden en/of invloed op willen uitoefenen. Bijvoorbeeld door er zelf actief aan mee te werken of financieel bij te dragen via initiatieven zoals Herenboeren en Land van Ons.

Maar naast veel goede bewegingen roept verandering ook weerstand op. Vanuit het perspectief van de boer gaat het immers ook om bestaansrecht en -zekerheid. Boeren zitten deels gevangen in een systeem van gevestigde belangen van ketens en markt. De kunst is om dat samen te doorbreken. Een duurzame voedselketen vraagt gezamenlijke acties van ketenpartijen, consumenten én producenten en een verbetering van de condities voor een duurzame productie en consumptie.

“Natuurinclusieve landbouw biedt een kans om ecologie en economie te verbinden, met een sterkere maatschappelijke basis.”

Stakeholder enquête

De NMF Drenthe wil de landbouw- en voedseltransitie aanjagen en versnellen. Wij omarmen en steunen hierbij verschillende soorten van landbouw die bijdragen aan behoud en herstel van landschap en biodiversiteit, het verminderen van de milieubelasting en het sluiten van kringlopen.

Koploperboeren in het middelpunt: Wij richten ons allereerst op de boeren die daarin vooroplopen. Met deze koplopers gaan we de samenwerking aan. We steunen hen bij het

realiseren van de goede randvoorwaarden en zetten in op gebiedsarrangementen met natuurorganisaties en andere grondeigenaren, specifiek in de gebieden met grotere opgaven.

Duurzaam belonen: Wij blijven ons inzetten voor de doorontwikkeling van een systeem waarmee boeren voor hun natuur- en milieuprestaties beloond worden. Dit systeem is niet alleen van belang voor koploperboeren, maar het stimuleert ook gangbare boeren om stappen te zetten naar een schonere en meer natuurvriendelijke bedrijfsvoering. Dit kan bijdragen aan een doorbraak in de gehele keten.

Verbinding boeren en burgers: samen met burgers en boeren zetten we ons in voor een gezonder en natuurlijker voedselsysteem, zoveel mogelijk in korte ketens. We ondersteunen voedselinitiatieven die hieraan bijdragen en verbinden boeren en burgers en burgers onderling. We zorgen voor een grotere zichtbaarheid en vindbaarheid van goede voorbeelden: koploperboeren en hun producten.

“We moeten gezamenlijk optrekken richting een gezonde, groene leefomgeving waar gezond en duurzaam voedsel wordt geproduceerd.”

Stakeholder enquête

Beleidsdoelen en mijlpalen

1. In 2030 zijn meer Drentse inwoners betrokken bij de transitie naar een circulaire en milieu- en natuurvriendelijke landbouw en is er sprake van een krachtige Drentse voedselbeweging, die zich inzet voor een schone, gezonde en natuurvriendelijke voedselvoorziening.

- a) In 2028 hebben 1.000 Drentse inwoners zich verbonden met de landbouwtransitie in Drenthe.
- b) In 2028 zijn meer Drentse inwoners op de hoogte van de gezonde, natuur- en milieuvriendelijke voedselproducten die Drentse boeren produceren en de mogelijkheden om deze te kopen.
- c) In 2028 is het aantal lokale Drentse voedselinitiatieven verdubbeld en het aantal daaraan verbonden mensen vergroot. Ze zijn op Drentse schaal met elkaar verbonden.

2. In 2030 is door de gezamenlijke inspanningen van overheden, maatschappelijke organisaties, grondgebruikers en inwoners van Drenthe de transitie naar een schone en natuurvriendelijke landbouw in Drenthe versneld.

- a) Eind 2027 is er een actief netwerk van Drentse koploperboeren dat in beleids- en gebiedsprocessen invloed uitoefent om betere randvoorwaarden voor schone en natuurvriendelijke landbouw te realiseren.
- b) Dankzij een verbetering van de randvoorwaarden zien we in Drenthe een jaarlijkse groei van het areaal landbouwgrond waar op een natuur- en milieuvriendelijke manier gezond voedsel wordt geproduceerd.

- c) In 2027 is het beloningssysteem op basis van KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren) voor zowel de melkveehouderij als akkerbouw verder ontwikkeld en geborgd en wordt het gebiedsgericht in een tweetal Drentse gebieden toegepast.
- d) In 2027 is er een actief Drents samenwerkingsnetwerk agroforestry dat zich inzet voor de aanplant van meer bomen in het landelijke gebied en het herstel van landschapselementen aan de groene dooradering van Drenthe.

8. Organisatie

Visie op de organisatie

De NMF Drenthe is een professionele, lerende en innoverende maatschappelijke organisatie met betrokken en bevoegen medewerkers die intrinsiek gemotiveerd zijn om een bijdrage te leveren aan een betere wereld. De organisatie functioneert als een netwerk- en projectenorganisatie waarbinnen medewerkers hun kennis, vaardigheden, creativiteit en netwerken optimaal inzetten. De beoogde impact en onze toegevoegde waarde zijn leidend voor de keuze in projecten die we doen. Daarin zijn we ook wendbaar zodat we snel kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

De teamleden werken samen en vullen elkaar aan op vakinhoudelijke kennis en lobby-, proces- en netwerkvaardigheden. Ze werken kwaliteitsbewust en resultaatgericht. Dit wordt gestimuleerd en ondersteund door vertrouwend en coachend leiderschap. We zijn ondernemend en bieden veel ruimte voor persoonlijke betrokkenheid en ontwikkeling. Er heerst een informele maar professionele werkcultuur. We blijven de warme en open organisatie waar medewerkers zich thuis voelen en graag willen werken.

In dit hoofdstuk beschrijven we vanuit de visie op onze organisatie welke ontwikkelingen wij de komende jaren voorzien. Belangrijke punten zijn o.a. de verdere versterking van onze rol als netwerk- en bewegingsorganisatie, het vergroten van onze impact op de prioritaire thema's, onze zichtbaarheid en het verminderen van de (financiële) kwetsbaarheid.

Organisatie: ontwikkelingen en opgaven

Versterking rol als bewegingsorganisatie: Onder de noemer de *Drentse duurzaamheidsbeweging* zullen we strategischer inzetten op de beweging van onderop. Hierbij willen we onze 'traditionele' achterban behouden, maar tegelijkertijd ook bredere en meer diverse en jongere doelgroepen aanspreken, betrekken en met elkaar en ons werk verbinden. Dat vraagt om creativiteit en nieuwe manieren van werken.

"De NMF Drenthe moet veel leuke dingen organiseren waaraan iedereen deel kan nemen. Er is nog zoveel werk te doen. Er zijn nog veel te veel mensen die de NMF Drenthe niet kennen."

Stakeholder enquête

In het verlengde hiervan hebben we in 2025 de samenwerkingsovereenkomst voor aangesloten organisaties vernieuwd als basis voor een krachtige en meer wederkerige samenwerking. Inzet is dat een groot aantal gelijkgestemde individuen, groepen en organisaties zich met de NMF Drenthe en elkaar verbinden.

Governance

De stichting Natuur en Milieufederatie Drenthe wordt bestuurd door een directeur-bestuurder met een toezichthoudend orgaan in de vorm van een Raad van Toezicht; de Stichtingsraad. Het bestuursmodel voldoet aan de eisen die de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) stelt. De NMF Drenthe heeft een ANBI-status en beschikt over de CBF-Erkenning.

De CBF-erkenning is hét keurmerk voor goede doelen in Nederland. Erkende Goede Doelen laten zich vrijwillig toetsen. Alleen goede doelen die aan strenge kwaliteitseisen voldoen krijgen de erkenning. Zo kan iedereen ervan uitgaan dat Erkende Goede Doelen:

- o bijdragen aan een betere wereld;
- o zorgvuldig omgaan met elke euro;
- o verantwoording afleggen;
- o zich onafhankelijk laten controleren.

Onderdeel van de CBF-Erkenning is dat de bezoldiging van directie en bestuurders voldoet aan een specifieke norm (die veel strenger is dan de Wet normering topinkomens).

Vergroten van onze bekendheid en zichtbaarheid: Voor het verwezenlijken van onze ambities moeten we zichtbaar en herkenbaar zijn in de Drentse samenleving. Dit betekent dat we ons bereik en onze profilering verder zullen vergroten, bijvoorbeeld door middel van zichtbare campagnes die we voeren vanuit onze inhoudelijke doelen. Als NMF Drenthe willen we herkenbaar zijn in wie we zijn en wat we doen, maar tegelijkertijd streven we naar creativiteit, het onverwachte en frisheid.

Focus: De herkenbaarheid van de NMF Drenthe ligt in de 'breedheid'. Een brede integrale inhoudelijke insteek en samenhangende werkwijze (combinatie van rollen) vormen onze kracht. Maar om impact te maken en tegelijkertijd de druk op de organisatie en werknemers beheersbaar te houden, zullen we binnen de veelheid aan thema's goed moeten mikken. In de jaarplannen zullen we de focus aanbrengen en vervolgens bewaken op het moment dat er een beroep op ons wordt gedaan. Dit is een belangrijk ontwikkelpunt. Op de juiste momenten zullen we duidelijk positie kiezen en dit vertalen in de nodige actie.

"Weet waar je sterk in bent en waar anderen sterk in zijn. (...) En kies vervolgens wat je steunt en waar je voor strijdt zorgvuldig uit, ook op je beïnvloedingsmogelijkheden."

Stakeholder enquête

In de agendering van belangrijke ontwikkelingen zoeken we naar coproductie met onze achterban en belangrijkste partners. We gebruiken onze maatschappelijke en bestuurlijke antennes om te weten wat er speelt en wanneer actie gevraagd wordt. We maken strategische keuzes en richten ons op een select aantal issues. Dat heeft als gevolg dat we soms mensen zullen teleurstellen.

We richten ons werk in op basis van twee samenhangende programma's. Daarbinnen kiezen we voor een beperkt aantal speerpunten, zodat activiteiten en projecten effectief en in samenhang worden uitgevoerd. In ieder programma werken meerdere medewerkers samen op basis van kennis en competenties, waardoor iedereen zoveel mogelijk in zijn/haar kracht komt te staan.

Versterking samenwerking: We zijn een kleine organisatie die vol ambitie werkt aan grote duurzaamheidsopgaven. Gelukkig doen we dat niet alleen en zijn er in ons werkveld heel veel spelers actief. Met de belangrijkste spelers maken we graag strategische meerjarenafspraken om te komen tot gezamenlijke en afgestemde inzet op onze prioritaire thema's, doelen en mijlpalen, waarbij we optimaal gebruik maken van elkaars kracht en mogelijkheden. Op diverse dossiers en schalen (Drenthe/Noord-Nederland/nationaal) zullen we daarom specifieke samenwerkingsafspraken maken over de inzet, taak- en rolverdeling in belangenbehartiging en lobby.

Onze provinciale samenwerkingsverbanden richten we in op basis van onze speerpunten en de opgaven die voorliggen. In Drenthe vormen we de spil in een goede samenwerking van de Drentse Natuur- en Milieuorganisaties op basis van ons samenwerkingsprogramma Kracht van Drenthe. Deze sluit aan op de noordelijke samenwerking waarvoor de gezamenlijke visie op de Kracht van het Noorden de basis vormt. Op het thema energie doen we dat in samenwerking met de Drentse KEI en de nieuwe provinciale energiesamenwerking. Rond het thema circulair starten we de samenwerking met de Vereniging Circulair Drenthe.

In landelijk verband werken we intensief samen met alle provinciale natuur- en milieufederaties en het landelijke netwerk van natuur- en milieuorganisaties. Dit organiseren we via onze landelijke koepel De Natuur en Milieufederaties.

Wij investeren in deze samenwerkingsverbanden en zetten deze inzet met volle kracht voort. We verkennen of vormen van Noordelijke samenwerking ons als provinciale milieufederaties schaalvoordelen biedt. Het gezamenlijk uitgangspunt daarbij blijft onze provinciale identiteit.

Samenwerking met de Natuur- en Milieufederaties

Belangrijke organisaties waar we mee samenwerken zijn de provinciale Natuur en Milieufederaties en het landelijke samenwerkingsverband Stichting Natuur en Milieufederaties. Deze landelijke stichting heeft een drietal doelen:

- *Onderling verbinden en versterken van de twaalf aangesloten federaties;*
- *Gezamenlijke lobby en belangenbehartiging op landelijk niveau;*
- *Op landelijk of bovenregionaal niveau gelden en projecten acquireren ten behoeve van de aangesloten federaties inclusief de aansturing en verantwoording hiervan.*

Het unieke van de twaalf natuur- en milieufederaties is dat zij in staat zijn landelijk beleid en projecten te vertalen naar het niveau van de lokale omgeving: 'van staat tot straat'. Daarbij zijn we samenwerkingspartner van landelijk opererende 'groene' organisaties als Greenpeace, Natuur & Milieu en Milieudefensie, terwijl we nadrukkelijk onze wortels en verbindingen in onze eigen provincie houden. Andersom kunnen we de ervaringen en belangen vanuit de regio inbrengen op landelijk niveau. Om deze unieke rol te kunnen bestendigen zullen wij het samenwerkingsverband van de natuur en milieufederaties sterker maken en nadrukkelijker profileren en positioneren. Dit doen we door capaciteit beschikbaar te stellen en te investeren in de samenwerking (financieel, kennis en in uren). Jaarlijks krijgen wij via het landelijke samenwerkingsverband Stichting Natuur en Milieufederaties een bijdrage van de Nationale Postcodeloterij (NPL). Deze bijdrage is van groot belang om onze doelen en ambities te kunnen realiseren. In 2025 zal wederom geëvalueerd worden door de NPL of de gezamenlijke natuur en milieufederaties weer een bijdrage krijgen. Daar gaan we in onze meerjarenbegroting wel van uit.

Een duurzame en maatschappelijke organisatie: Wij willen graag het goede voorbeeld geven en onze organisatie klimaatneutraal en circulair maken. Wij stimuleren het gebruik van de fiets en het OV voor woon-werkverkeer. Het kantoor is verduurzaamd en opnieuw ingericht waarbij gebruik is gemaakt van duurzame, circulaire materialen en producten (tapijt) en refurbished kantoormeubilair. De komende jaren zullen we onze bedrijfsvoering verder verduurzamen.

Investeren in persoonlijke- en organisatieontwikkeling: In de afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in de organisatieontwikkeling met de nadruk op projectmatig werken. De organisatie is hier op ingericht en de komende jaren zullen we hier nog een aantal stappen in zetten. In het landelijke samenwerkingsverband zijn we gestart met de jaarlijkse impactmeting. Onze veranderaanpak en resultaten maken we op een systematische manier inzichtelijk, meetbaar en transparant.

We investeren in scholing en persoonlijke ontwikkeling, waarbij persoonlijk eigenaarschap en leiderschap van medewerkers centraal staan. De complexiteit van de thema's waaraan we werken en de ontwikkelingen om ons heen vragen om nieuwe competenties van medewerkers en een groot adaptief vermogen als organisatie. Ook is er aandacht voor de vaardigheden die nodig zijn voor onze rol als verbindende netwerkorganisatie. Hiervoor wordt het scholingsbudget ingezet. De gewenste persoonlijke- en organisatieontwikkeling vertalen we jaarlijks in resultaat- en ontwikkelingsafspraken met individuele medewerkers.

"De sterke kracht van de NMF Drenthe zit in een stabiele personele kern met bevlogen mensen"

Stakeholder enquête

Financieel beleid

De NMF Drenthe is ingericht als een slagvaardige netwerk- en projectenorganisatie met een beperkte overhead. We streven er de komende jaren naar om onze financieel gezonde situatie te behouden en te versterken.

Hoe is de NMF Drenthe gefinancierd? Een deel van ons werk is gefinancierd via een boekjaarsubsidie van de provincie Drenthe. Daarnaast steunt de Nationale Postcodeloterij – via de koepel van de Natuur en Milieufederaties – ons werk. Deze bijdragen zijn van groot belang voor onze rol als behartiger van de belangen van natuur, milieu en leefomgeving. Ruim twee derde van ons werk is projectmatig ingericht en gefinancierd. Een deel hiervan wordt medegefinancierd uit de boekjaarsubsidie, maar het vraagt ook om continue fondsenwerving.

Projectontwikkeling en acquisitie: De brede waardering voor ons werk en resultaten biedt volop kansen voor acquisitie. Hierbij houden we vast aan onze eigen strategische koers en staan onze beleidsdoelen en die van de opdrachtgevers of subsidieverstrekkers centraal.

Projectontwikkeling en acquisitie zijn een gedeelde verantwoordelijkheid in de organisatie. We richten ons niet op uitvoeringsgerichte taken en deze zullen geen belangrijk(er) aandeel gaan vormen van het werk. De organisatie zal succesvolle activiteiten ook tijdig los durven te laten.

Op dit moment lukt het ons goed om in te springen op kansen die langskomen of om zelf kansen te creëren. Deze inzet zetten we voort door:

1. Goed op de hoogte zijn en blijven van lokale en regionale ontwikkelingen;
2. Het onderhouden van ons netwerk en samenwerkingskansen stimuleren;
3. Scherp zijn op vragen uit de samenleving en deze adequaat benutten.

Om onze impact te vergroten zetten we in op 'grotere' projecten en gaan versnippering tegen.

Financiële meerjarenstrategie: Weerbaarheid, stabiliteit en continuïteit staan voorop. Verdere groei in omvang is geen doel op zich. Daarvoor ontwikkelen we een financiële meerjarenstrategie, gericht op een voortzetting en versterking van de samenwerking met onze huidige financiers, waaronder de provincie Drenthe en de Nationale Postcodeloterij. Daarnaast zetten we in op een verbreding van onze financiële basis door projectontwikkeling en – financiering en uitbreiding van de steun door duurzame bedrijven en diverse particuliere fondsen, particuliere donateurs en sponsoring. De NMF Drenthe streeft naar een continuïteitsreserve van ongeveer de helft van de jaaromzet. Hiermee vangen we fluctuaties in acquisitie op en waarborgen we goed werkgeverschap.

De komende jaren gaan we actief bouwen aan een fondsenwervingsstrategie om een groter deel van ons budget via derde geldstromen te financieren. De fondsenwervingsstrategie bevat een sterke propositie waarin onze kernwaarden en ons onderscheidend vermogen als organisatie centraal staan. We ontwikkelen een projectenportfolio waarin we de kernactiviteiten op de strategische thema's op een wervende manier verwoorden en we onderzoeken bij welke financiers deze zouden kunnen passen. Onderdeel van de fondsenwervingsstrategie is het opbouwen van een donateursprogramma voor particulieren en bedrijven. We formuleren concrete doelen en hebben nadrukkelijk de ambitie om onze inkomsten uit particuliere stichtingen, fondsen en donaties substantieel te laten groeien. Waar mogelijk trekken we hierin gezamenlijk op met de andere natuur- en milieufederaties.

Actiefonds: In Drenthe introduceren we het actiefonds waarmee ook particulieren en bedrijven de mogelijkheden bieden om duurzame initiatieven in de eigen buurt te steunen. Met het Actiefonds voor lokale duurzame initiatieven willen we een kleine extra impuls geven aan lokale initiatieven.

Communicatiestrategie

Communicatie, participatie, dialoog en verbinding vormen centrale dragers en instrumenten in ons werk. Onze communicatiestrategie is een integraal onderdeel van onze programma's. Voor de organisatie als geheel zijn voor de komende vijf jaar de belangrijkste communicatieopgaven:

Versterken van ons profiel, bekendheid en herkenbaarheid: De komende jaren vergroten wij onze bekendheid en zorgen dat partners een duidelijk en eenduidig beeld van ons hebben.

Versterken van de verbinding: We zijn opgericht als samenwerkingsverband van natuur- en milieuorganisaties en burgergroepen. We willen een sterkere en directere verbinding

"De NMF Drenthe mag wat mij betreft zichtbaarder zijn in haar werk en resultaten; veel mensen weten niet goed wat de organisatie doet."

Stakeholder enquête

aangaan met een bredere groep mensen die zich zorgen maken over de toekomst en individueel of collectief in actie willen komen.

Diversiteit en samenhang: De diversiteit van opgaven, rollen en projecten maakt dat we ook veel verschillende communicatievormen en uitingen hebben. We zetten in op meer samenhang, maar bieden ook ruimte om op verschillende manieren mee te doen.

Inspelen op een snel veranderende omgeving: Ook de communicatiewereld is volop in beweging. Denk aan de dominantie van sociale media en opkomst van kunstmatige intelligentie.

Vanuit hoop naar actie: Er is behoefte aan perspectief en nieuwe manieren die mensen écht aanzetten tot gedragsverandering en actie.

In onze communicatieaanpak zetten we in op:

- Een positief en inspirerend **NMF Drenthe verhaal** waarin mensen zich herkennen en waaraan zij zich willen verbinden.
- **Verrassende uitingen** en geluiden en concrete manieren om mee te doen (denk aan burgerwetenschap of ludieke acties).
- **Lokale en persoonlijke verhalen**, waarbij we de grote kracht van onderop zichtbaar maken en saamhorigheid versterken.
- **Laagdrempelige manieren voor verbinding** voor inwoners, groepen en partners:
 - Met elkaar, zoals bijeenkomsten en kennisdeling;
 - Met onze organisatie, van een lichte binding (bv. nieuwsbrief abonnee) tot een sterke binding (bv. ambassadeur worden).
- Meer **focus op onze doelgroepen** en onderzoek naar hun behoeften, waardoor ons aanbod beter aansluit.
- Investeren in een **gezamenlijk profiel en portfolio** voor alle natuur- en milieufederaties, waardoor we onze naamsbekendheid kunnen vergroten.

Risico's

Ons werk en financieel beleid kennen risico's. De belangrijkste risico's zijn voor ons gelegen in de schaal waarop wij opereren. De NMF Drenthe is met circa 10 fte een kleine organisatie. Personele mutaties of het (tijdelijk) wegvallen van een collega hebben daardoor een groot effect. Ook zijn we kwetsbaar bij het wegvallen van opdrachten en eventuele overschrijdingen van het budget. De belangrijkste risico's brengen we samen met onze Stichtingsraad systematisch in kaart en voorzien we van de nodige beheersmaatregelen.

Wij realiseren ons daarbij dat de kwetsbaarheid van de organisatie in deze woelige tijden is toegenomen. We zien om ons heen dat het personele verloop binnen organisaties hoog is. De aandachtspunten voor de organisatieontwikkeling liggen op aantrekkelijk werkgeverschap en op het opbouwen en behouden van expertise en netwerken op de thema's die voor ons belangrijk zijn. Onze maatschappelijke rol en drijfveren zijn daarin een belangrijke onderscheidende kracht.

Natuur en Milieufederatie Drenthe

Hertenkamp 6
9401 HL ASSEN

info@nmfdrenthe.nl
www.nmfdrenthe.nl

Samen voor een mooi
en duurzaam Drenthe

